

2. II. 91

Zpráva

Turč. Sv. Martin

ev. a. v. gymnasiu

v T. Sv. Martine

na školský rok 1870—1871.

Sostavil

Joz. Institoris,

na t. č. gymn. správca.

Turč. Sv. Martin.

Knihtlačiarsko-účastinársky spolok.

Dôležitosť vyučovania lučby na gymnasiuume pre hospodárstvo a priemysel.

Podáva **Gustáv Dérer.**

Bude tomu asi 100 rokov, čo prírodoskumatelia znamenitými pokusmi presvedčili sa o nepravdivosti toho starogréckeho filozofického učenia, žeby len zo 4 hlavných látok záležalo všetko, čo je k videniu a makaniu na tom svete; naproti tomu úplne sa dokázalo, že všetko, čo je stvorené, skladá sa z rôznych jednoduchých látok, ktoré pomenovali prvkami (Elementa). Tak k. pr. držali gréci a za nimi všetky národy voľu za jednoduchú latku, kdežto teraz už vieme všetci, že je voda složená z kyslíka a vodíka. — Tak sa začala vyvíňovať na základe už pokročivšieho silozpytu nová veda, totiž *lučba* (chemia), ktorá nás učí poznávať té jednoduché látky (prvky), z ktorých skladajú sa telesá, a zákony, dľa ktorých sa telesá skladajú alebo rozkladajú.

Prečo už na nižšom gymnasiuume učí sa lučba jako osobytná čiastka vedy prírodnej obširnejšie, to nám odôvodňovať neprichodí, — u nás bez toho jednotlivé opravy v školstve len vtedy sa dejú, keď sa této jako také už v cudzozemsku prospesnými a výdatnými dokázaly. Povážme len, že je úlohou gymnasiuuma vychovať z mladíka všestranne osvieteného a vzdelaného človeka, ktorý nenie púhym strojom; kdežto reálky veľmi jednostranne mládež vychovávajú, a preto v Nemecku a Švajciarsku zanikajú: a nahliadneme ľahko, že je celkom na mieste vyučovanie lučby už na nižšom, tým viac na vyššom gymnasiuume, — na nižšom gymnasiuume je potrebné menovite pre tých, ktorí sa na hospodárstvo a remeslá hodia. Však to vidíme všeobecne, že z našich nižších gymnasiiov väčšina žiakov dá sa na roľníctvo a priemysel.

Keby naši terajší hospodári a priemyselníci napospol znali lučbu, na koľko sa ona každého z nich týka, istotne by sa této dve mohutné odvetvia výživy ľudskej nenachádzaly v tak biednom stave, v jakom sú. Či div potom, že chudobu dedíme z pokolenia, na pokolenia, keď náš národ nezná ešte v svoj prospech vykoristiť té tajné sily, ktoré Bôh prírode sveril, — keď nezná ešte pri všetkej svojej vychýrenej schopnosti všetky té prostriedky použiť, ktoré by mu otvorili nevyčerpatelné poklady a bohatstvá.

Však naša chudoba stala sa už prislovím u jiných. Keby náš roľník znal lučbu, vedel by, do jakovej zeme čo má sadiť a siať; neponosoval by sa na zlú zem, že mu ani siať nevráti, ale by zem napravil, a donášala by mu stonásobný osol. Keby náš človek len aký taký pochop mal o lučbe, nenechal by hnojnicu odtekať jarkom, ani by hnoj nenechal bez dachu, ale by i hnojnicu i hnoj tak chránil pred dažďom a slncom, ako dáky poklad pred zlodejom; vedel by, kedy má hnojiť, a že nemá hnoj nehať ležať týždeň a týždeň nerozkydaný a nezaoraný, — podobne by mal vedieť náš roľník, že každá zem nepotrebuje len hnoj k opraveniu, ale že sa pomapraví často i primiešaním druhej zeme. Tak by chytil náš roľník lúky pod lepšiu opateru a prisilil by pôdu, aby i lepšie i viac sena dávala. K tomu všetkému, aby náš hospodár napravil svoje role a lúky, potreboval by i celkom iných nástrojov, ako desiat. A keď by skutočne dľa zákonov nového hospodárenia náš roľník svoje pozemky opatroval, mal by viac zbožia, dobrého krmu, následkom čoho by i sám seba mohol lepšie opatrovať, i niečo na osvietenia ducha svojho venovať, — mal by viac i lepšieho statku, — a nemusel by cudzinec posmešne sklábiť ústa, keď pohliadne na naše kravičky, volky a koníky.

A kto by nechcel mať na miesto biednych kravičiek, slabých volkov a chudých koníkov, pekné kravy, silné voly a bystré kone, žeby mu srdce vyskočilo od radosti, keď by sa na ten krásny statok obzrel? — Každý by to chcel, len nikto by nechcel krížom slamy prehodiť, nikto by nechcel na svoje dieťa nečo vynaložiť, aby sa životaschopným stalo. Veru tých niekoľko zlatých, čo ty vynaložíš na svoje dieťa po školách, hojne sa mu vynahradí v budúcnosti, keď sa chyťí rozumnejších prostriedkov v svojom povolání a ty sa budeš diviť, prečo tvoj syn lepšie gazduje. Nech to nikto neverí, že sa učiť treba len doktorom, farárom, fiškálom atď., každý roľník

by mal byť k svojmu roľníctvu náležite vyučený. Podobne i remeselník.

Že naše remeslá posiaľ nekvitnú tak, akoby mali a mohli, toho príčinou je, že naši remeselníci zväčša málo sa učili v škole, nasledovne nemôžu dokonále znať plodiny a látky, ktoré spracúvajú. Pravda, že jeden lebo druhý schopnejší na vandrovke nahradí si čiastočne školu, — ale nie každý je to v stave, a koľko by sa bol mohol na vandrovke uaučiť, keby bol mal dobré základy, keby bol do školy chodil dlhší čas.

A ja myslím, že sa škola nedá ničím nahradiť, lebo sa nedá nahradiť čas, vek, v ktorom je človek k učeniu najschopnejší. — Keby naši remeselníci znali prírodné vedy a menovite keby boli do lučby zasvätení, vedeli by látky a plodiny tak spracovať, jako to vedia v cudzozemsku, — a nemuseli by mnohé veci z cudzých rúk dostávať za drahý groš, keďby si to samé sami vedeli vyhotoviť. Naši remeselníci by dvíhali priemysel, keby boli na tolko i vedecky pripravení, — a u nás by priemysel kvitnúť mohol, lebo máme tak rečeno všetky výhody, ktoré k rozkvetu priemyslovému príroda poskytuje. U nás by mohol priemysel v každom ohľade s cudzozemským zápasiť, mohli by sme mať znamenité dielne (fabriky) či pre železné výrobky, či pre hlinené a sklené, či pre tkaniny, papier, súkno, klobúky atď. atď. Ale k prevedeniu toho všetkého nestačia len peniaze, — k tomu treba kus vycibrenej bystrozrakosti, odhodlanosti, podujímavosti a vytrvalosti, — a této vlastnosti najľahšie si osvojí človek školou. Škola k tomu všetkému podáva základy, na ktorých musí každý ďalej stavať. Pozrite na bratov Čechov, ktorí za posledných 20 rokov svoj priemysel znamenite zdvihli, a učte sa od nich. Ti majú i hospodárstvo i priemysel v najkrajšom kvete. A jako si tí pomohli, jak sa tí zdvihli, tak sa môžeme i my. Ale ak skutočne chceme premôcť našu svetoznámu chudobu slovenskú, tak sa hýbajme už teraz, keď máme aspoň 3 slovenské gymnasiálne školy. Vy menovite, ktorí ste radcovia a otcovia národa, stojte na tom, aby kdekoľvek najdete iskru duševnej schopnosti, táto iskra neshasla; posielajte valne mládež do našich škôl národných, a budete v krátkom čase vidieť uskutočnené to Kollárovo: „I nám dal Bůh um i ramena!“

I. Výkaz

novopristúpivších patronov ev. pogymnasiuma T. Sv. Martinského
a mimoriadnych obetí pre ťože gymnasium od 3. júna 1870 do patr.
vybórového zasadnutia odo dňa 13. júna 1871.

A. Patroni.

Pl. t. p. Ján Trebula, mešťan, B. Bystrica	50	zl. —	kr.
Ct. Remenársko-sedlárska cecha, T. Sv. Martin	50	" —	"
Ct. Remeselnícky spolok, T. Sv. Martin.	100	" —	"
Vzneš. cirkev ev. v Blatnici.	100	" —	"

B. Mimoriadne obete.

Pl. t. p. Juraj Plattner, kupce, Nürnberg	100	" —	"
" " Mikuláš Jesenský	1	" —	"
Zo svadby u p. Lenču v Sučanoch	8	" 4	"
Pl. t. p. August H. Kréméry	1	" —	"
Ct. Ochotnícke družstvo T. S. Martinské z divadel- ného predstavenia dňa 23. aug. 1870	57	" 50	"
Čistý dônos z gymn. tanečnej zábavy	232	" 65	"
kam pripočítame i doposlané príspevky za po- zvacie lístoky, a sice:			

Pl. t. p. Odechnalovič	3	" —	"
" " Ján Appell	3	" —	"
" " Martin Buocz	2	" —	"
" " Ján Gazdik	2	" —	"
" " Juraj Kvotidian	1	" —	"
" pp. Bratia Makovický	5	" —	"
" p. Karol Šoltész	2	" —	"
" " Leopold Striss	2	" —	"
" " Šimún Búlyovszky	2	" —	"
" " Daniel Maróthy	2	" —	"
" " Daniel Martini	2	" —	"
" " Karol Halenay	2	" —	"
" " Andrej Bodický	2	" —	"
Pl. t. pp. Čitatelia „Všeobecných ev. luth. Novin“ v Lipsku	10	" 40	"
Ct. Kolársko-debnárska cecha v T. Sv. Martine	5	" —	"
Zo svadby pl. t. p. Imricha Štelcer s p. Lud. Jesen-			

	Strana prenesená	415 zl. 59 kr.
sky, H. Jaseno	6	— " "
Pl. t. p. František Tibely v T. Sv. Martine	10	— " "
" " Ludvik Lehoczky, Bystrička	—	50 " "
Zo svadby pl. t. p. Jána Jesenský Gašparé v T. Sv. Martine	20	— " "
Pl. t. p. Alois Domanovský Stankovany	2	— " "
Ct. Kušníarska cecha v Mošovcach	1	— " "
Pl. t. p. Sporiteľníční uradníci v T. Sv. Martine	2	— " "
Zo svadby p. Rudolfa Starke s p. Pavlinou Miškóci, v Mošovcach	6	50 " "
Spolok Gustáva Adolfa v Nemecku	100	— " "
Sbierka zavedená kroz Velkomožného p. Pavla Szontagha, čanádského poslanca na uhorskom sneme,		

ku ktorej prispeli:

Pl. t. p. Pavel Móricz	10	— " "
" " Tomáš Péchy	10	— " "
" " Mikuláš Fehér	5	— " "
" " Tomáš Plachy	5	— " "
" " Koloman Tisza	5	— " "
" " Jozef Szomjas	5	— " "
" " Koloman Ghyczy	5	— " "
" " Koloman Zámory	5	— " "
" " Jozef Vidliczkay	5	— " "
" " Julaj Schwarz	5	— " "
" " gróf Sándor Zichy	5	— " "
" " Dežö Gromon	5	— " "
" " Bernát Szitányi	5	— " "
" " barón Jozef Prónay	5	— " "
" " barón Albert Vodjaner	5	— " "
" " Imrich Ivánka	5	— " "
" " Móric Jókay	5	— " "
" " Julaj Gyórfy	2	— " "
" " Móric Wahrmann	5	— " "
" " Fridrik Harkányi	5	— " "
" " Bartolom Hevessy	5	— " "
" " Viliam Tóth (minister)	10	— " "
" " Eduard Zsedényi	3	— " "
" " gróf Pavel Esterházy	5	— " "
" " Pavel Szontagh (čanádsky)	5	— " "
	Spolu	135 " — "
" " Andrej Červen v Bystrici	1	— " "
" " Juraj Bánik v Zvolene	—	80 " "
" " Andrej Michalec v Trenčine	—	50 " "
	Spolu	700 " 89 "

Uvernňujúc mená a obeť ctených podporovateľov nášho gymnasia, nemožno nám i pri tejto príležitosti nevyjaviť našu hlbokú úctu a srdečnú vďaku jak sberateľom, tak i jednotlivým darcom obetí. — Srdečne vítame v kruhu podporovateľov našej školy viac ctených pp. poslancov na uhorskom sneme, ktorí bez rozdielu náboženského presvedčenia a národnosti, ochotne priniesli svoje obeť na oltár výchovy. A prečo by i nie! Však sme my všeci synovia jednej vlasti, a všestranné vychovávanie mládeže dvíha a rozširuje nie len blaho jednotlivcov, lež i spoločné blaho národov a vlasti! Takéto vzájomné štetenie a podporovanie sa v šľachetných snahách — jakú i nášmu gymnasiu nikto odopret nemôže — sosústredňuje rozmanité sily vlasti, tvorí a utužuje celok, v jakom my všeci spoločne nažívať chceme. — Tešíme sa tou nadejou, že týmto krokom pripomenutých pl. t. pp. poslancov značne preborený je múr jednostrannými pochopmi a jích následkami medzi nás vtisnutý, nás deliaci, a že tento príklad i jini spoluobčania naši početne nasledovať budú.

Keď takto za prijatú podporu srdečne ďakujeme všetkým pp. podporovateľom a jím hojnú náhradu od Hospodina želáme, úctive spolu prosíme jak doterajších našich pp. patronov a podporovateľov, tak i jíných k nám sa ešte neprihlásivších priateľov mládeže, o ďalšie nové príspevky. Lebo ač konečným riešením záležitosti fundácie bývalej školy seniorálnej v Turci, táto nám pripadla, a následkom toho i naša gymn. základina o 2585 zl. 61½ kr. sa rozmnožila: mnoho ešte potrebujeme k úplnému vystrojeniu nášho mládežtvého gymnasia! Dúfame avšak v pomoc Hospodinovu a štedrú obetivosť priateľov zvelatku cirkve, národa a vlasti!

II.

Naukový rozvrh.

Rozvrh tento prevedený je tohoto roku školského na evanj. podgymnasiaume T. Sv.-Martinskom úplne dľa plánu generálnym konventom cirkvi ev. v Uhorsku prijatého pre všetky ev. gymnasia našej vlasti.

A) Riadne predmety.

Trieda I-vá. *)

Triedny učbár: *Jozef Nedobrný.*

Náboženstvo: Výklad katechizmu dra Martina Luthera od superint. dra Kuzmányho. Bibl. hist. St. Z.; náb. piesne.

J. Institoris. 2 hod.

Latinská reč: Lat. mluvn. dľa Schulza-Černého: pravidelné tvary substantívov a adjectívov; numerale, pronomen verbum auxiliare a activneho tvaru. — Preklady dľa cvičebnej knihy Em. Černého.

M. Kramár. 5 hod.

Slovenská reč: Mluvnica: hláskoslovie; tvorenie slov; tvaroslovie. Podstatné, prídavné meno, zameno. Dľa Slov. Mluvnice od Fr. Mráza. — Čítanie nektorých článkov zo Slov. Čítanky diel I. od Em. Černého. Rečňovanky, písomné úlohy.

J. Nedobrný. 2 hod.

Maďarská reč: Krátka mluvn. maď. reči od A. H.; resolvovanie prekladov. Rečňovansky.

J. Institoris. 4 hod.

Nemecká reč: Krátka nem. mluvn. Čítanie, prekladanie a z pamäti učenie. — Písomné úlohy. Dľa príručnej knihy: „Nem. ml. a čít. pro III. tř. hl. škol atd.“

J. Institoris. 2 hod.

Zemepis: Výklad zemepisných pojmov a všeobecná miestopisná známosť zeme; Europa. Dľa: „Učebná kniha pro I. třídu středn. škol. Sepsal dr. Anton Tillo v Čechách.“

J. Nedobrný. 3 hod.

Počítaneda: Štyri výkony s celými číslami a so zlomkami, dľa Močníka. — Meroveda: body, priamky, uhly, trojuholníky a jich vlastnosti, dľa Močníka.

G. Dérer. 4 hod.

Prírodopis: Živočístvo celé, dľa Dra V. Staňka. Sbíeranie hmyzov.

G. Dérer. 3 hod.

Trieda II-há.

Triedny učbár: *Martin Kramár.*

Náboženstvo: Obsírny výklad Luterovho katechizmu, dľa výkladu tohože katechizmu od Superint. Dra K. Kuzmányho. Bibl. h. N. Z. Nábožné piesne.

J. Institoris. 2 hod.

*) Zväčša spolu i s prípravnou triedou.

Latinská reč: Mluvnica dľa Schulza-Černyho: opakovanie všetkých častok reči a časovanie slovies pravidelných i nepravidelných; prekladanie a rozberanie úloh z cvičeb. knihy Em. Černyho; písomné úlohy. *M. Kramár.* 6 hod.

Slovenská reč: Mluvnica dľa Fr. Mráza. Opakovanie celej mluvnice, zvlášte rozberania časoslova. Čítanie s rozborom slov z Čítanky od Em. Černyho, diel I. Písomné práce a rečovanky.

J. Nedobrný. 2 hod.

Maďarská reč: Mluvnica obširnejšie, podľa rukopisu. Čítanie, prekladanie a z pamäti učenie dľa Čítanky od J. Szvorényiho. Písomné úlohy.

J. Institoris. 3 hod.

Nemecká reč: Tvaroslovie: skloňovanie, časovanie, dľa rukopisu. Prekladanie, rozberanie a z pamäti učenie z Čítanky: „Něm. mluvn. pro III. třídu hl. škol atd. Písomné úlohy.

J. Institoris. 2 hod.

Zeme- a dejepis: Zemepisné poznávanie staro-historických krajov Azie, Europy a Afriky. Stručný dejepis starovekých národov až do rozpadnutie sa državy rímskej. Dľa Pütza. Hotovenie zemevidov.

J. Nedobrný. 4 hod.

Poštoveda: Zlomky; viacmenné veličiny; pomery srovnalosti; trojčlenné pravidlo; vypočítanie úrokov; vlaské pravidlo; váhy, miery, peniaze. — Písomné úlohy. — *Meroveda:* Stvor uholníky, mnohoúhelníky; vypočítanie plochy; pythag. pravidlo atd. Písomné úlohy. Dľa Močníka.

G. Dérer. 3 hod.

Prírodopis: Ryby, plazy a obojživelníky, členovci atd. — II. pôľnok: rastlinopis s výletami a zakladaním sbierok rastlinných. Dľa Dra V. Staňka.

G. Dérer. 3 hod.

Trieda III-tia.

Triedny učbár: *Jozef Institoris.*

Náboženstvo: Deje cirkve kresť. pred a po reformácii všeobecne, zvlášte v Uhorsku; dľa rukopisu.

Mart. Kramár. 2 hod.

Latinská reč: Syntaxis nominativi, genitivi, dativi, accusativi a ablativi, accus. cum infinitivo a oblat. absoluti. — Preklady zo slovenč. do latinčiny, dľa Süpfla. — Corn. Nepos. Miltiades,

- Themistocles, Aristides, Pausanias, Conon a Epaminondas.* Prekladanie a z pamäti učenie. Vybrané bájky z Phaedra; písomné úlohy. *M. Kramár.* 6 hod.
- Slovenská reč:* Nauka o vetách, dla Fr. Mráza. Čítanie a rozoberanie i z pamäti učenie článkov zo Slov. Čít. Em. Černého, diel I. Písomné úlohy. *J. Nedobrný.* 2 hod.
- Maďarská reč:* Dokončenie slovozpytu; prekladanie a z pamäti učenie vybraných kusov z čítanky J. Szvorényiho. Písomné úkoly. *J. Institoris.* 3 hod.
- Nemecká reč:* Završenie slovozpytu. Nauka o vetách; dla rukopisu. Prekladanie a z pamäti učenie vybraných kusov z čítanky. Písomné práce. *J. Institoris.* 2 hod.
- Zeme- a dejepis:* Zemepisné poznávanie krajov stredo- a novoveku. Stručný dejepis stredného a nového veku. *J. Nedobrný.* 4 hod.
- Počtoveda:* Protivné veličiny, algebraické veličiny; mocnosti a korene. Písomné úlohy. — *Meroveda:* kruh, jeho vlastnosti, vpísané a opísané tvary, obvod, plocha atď. Dla Močníka. Písomné úlohy. *G. Dérer.* 3 hod.
- Prírodopis:* Nerastopis a zemeslovnia; II. polrok: Lučba s experimentami. Dla Dra Streckera. *G. Dérer.* 3 hod.

Trieda IV-tá.

Triedny učbár: *Gustáv Dérer.*

- Náboženstvo:* Vieronauka a mravoveda na základe Písma Svatého a evanj. lut. symb. knih. Dla Kündiga. *J. Nedobrný.* 2 hod.
- Latinská reč:* Syntaxis numer. pronom. supin. gerund. particip. et particularum. Preklady zo slovenčiny do latinčiny dla Süpfla. — Corn. Nepos: to čo v III. triede; z Ovida vybrané elegie; slovosléd a prosodia. Domáce práce. *M. Kramár.* 6 hod.
- Slovenská reč:* Nauka o obvetí; pravopis. O reči viazanej a jej spôsoboch — v stručnom obsahu, a zväčša prakticky. Rozoberanie a z pamäti učenie kusov zo Slov. Čítanky Em. Černého, diel II. Písomné práce. *J. Nedobrný.* 2 hod.

Maďarská reč: Završenie nauky o vetách. Prekladanie a z pamäti učenie článkov z čítanky Petra Erdélyi Indaliho. Písomné práce.

J. Institoris. 2 hod.

Nemecká reč: Završenie nauky o vetách, dľa rukopisu. Prekladanie a z pamäti učenie článkov z čítanky Madierovej. Písomné úlohy.

J. Institoris. 2 hod.

Zeme- a dejepis: I. polrok: Zemepis cisárstva rakúskeho všeobecne a kráľovstva uhorského zvlášte. Tamten dľa Pütza, tento dľa Štepána. II. polrok: Stručný dejepis kráľovstva uhorského, dľa domácich dejepiscov.

J. Nedobryj. 4 hod.

Počtoveda: Sostavy a prestavy; slož. pomery a srovnalosti; slož. počet zo sta; vypočítanie lehoty; slož. spoloč. pravidlo; smiešový počet; refazový počet; počet úrokov z úrokov; rovnice prvého stupňa s jednou neznámou. — *Meroveda*: rozličné krivé čiary; telesomerba. Dľa Močnika.

G. Dérer. 3 hod.

Prírodopis: Physika, dľa Dra Br. Zocha, s experimentami.

G. Dérer. 3 hod.

B) Mimoriadne predmety.

1. Krasopis obligátny, učili všeci učbári.
2. Kreslenie učil G. Dérer.
3. Hudbu na huslách učil p. J. Melčko.
4. Vo speve cvičil J. Institoris.
5. „Rečnicku spoločnosť“ pre žiakov III. a IV. triedy spravoval J. Nedobryj.
6. Návod v telocviku, dával J. Nedobryj.

III.

Vedecké sbierky.

1. Knižnica.

Gymn. knižnica obdržala i tohoto školského roku viac darovaných kníh; menovite darovali: p. Sam. Bodorovský 2 sv.; † J. Kalinčák 4 sv.; p. Ján Kadavý 70 sv.; p. Samuel Andreánský 28 sv.; Matice Česká asi 100 sv.; p. Jan Francisci 1 sv.; p. Urbánek za-

siela Bibliografický věstník ním vydávaný; p. Juraj Baník viac šk. kníh. Gymn. pokladnica zakúpila pre knižnicu knihy za 51 zl. a veľkú kasňu na knihy za 24 zl.

2. Museum.

Prírodovedecké zbierky pri gymnasiu našom značného rozmnoženia došli štedrou laskavosťou niekoľko darcov; menovite pán Jozef Holuby daroval 245 druhov rastlín, za ktorýchto milodar i tu mu srdečne dakujeme; p. Imrich Zathurecký 2 skameneliny; p. Gustáv Dérer viac nerastov a rastlín; pp. Böhmovci z Hodruše a J. Institoris viac nerastov, p. Ján Kadavý 25 kusov skamenelín a nerastov; Miloš Štefanovič, žiak, 1 skamenelinu; Ján Roy, žiak 1 nerast; Pav. Bernát, žiak, malú zbierku rastlín a 1 nerast; Miloš Horvát, žiak, 1 magnét.

Krom zbierky rastlín a nerastov značne sa rozmnožila i zbierka hmyzov. Gymn. pokladnica zakúpila 3 veľké schránky na zbierku hmyzov (za 10 zl.); pneumatickú vaňu, lievik, plechovú misu pre chem. laboratorium (2 zl. 80 kr.); gymn. žiaci složili 6 zl. 80 kr. na vzorky ku kresleniu.

Pán pravotár Ambr. Pivko daroval škole veľkú stenovú mappu Uhorska a p. Albert Krupec mappu Palaestiny. Keď všetkým šlachetným darcom tu pripomenutých príspevkov veľkú vďaku vzdávame, úctive prosíme všetkých podporovateľov osvety, keby nás zbierkami rastlín, hmyzov, nerastov atd. obdarili rúčili.

IV.

Učebársky sbor.

Josef Institoris, na t. č. gymn. spravca učil:

Náboženstvo v prípr., I. a II. triede	4 hod. v týdni.
Maďarskú reč vo všetkých triedach	13 hod. v týdni.
Nemeckú reč vo všetkých triedach	8 hod. v týdni.
Spev	1 hod. v týdni.

Spolu riadnych . 26 hod. v týdni.

Martin Kramár učil:

Náboženstvo v III. triede	2 hod. v týdni.
Latinskú reč vo všetkých triedach	23 hod. v týdni.

Spolu riadnych . 25 hod. v týdni.

Jozef Nedobrný, ephor alum. učil.:

Náboženstvo vo IV. triede	2 hod. v týdni.
Slovenskú reč vo všetkých triedach	8 hod. v týdni.
Zeme- a dejepis	15 hod. v týdni.
Telocvik	1 hod. v týdni.
Spolu riadných	26 hod. v týdni.

Gustáv Dérer, patr. zapisovateľ, opatrovník knižnice a muzeuma učil:

Počto- a merovedu vo všetkých triedach	13 hod. v týdni.
Prírodopis vo všetkých triedach	12 hod. v týdni.
Kreslenie	2 hod. v týdni.
Spolu riadnych	27 hod. v týdni.

V.

Soznam žiakov

podľa tried, mien, rodiska a náboženstva.

Pripravná trieda.

1. Brxa Michal, Turany Turiec,	E. A. V.
2. Cipár Jozef, T. Sv. Martin	rim. kat.
3. Filo Jozef, Valča, Turiec	rim. kat.
4. Janík Ján, Kónskô Turiec	E. A. V.
5. Jesenský Julaj, H. Jaseno, Turiec	"
6. Jesenský Pavel, H. Jaseno, Turiec,	E. A. V.
7. Klein Petor, T. Sv. Martin,	rim. kat.
8. Konček Karol Bystricka, Turiec,	E. A. V.
9. Košina Jozef, T. Sv. Martin,	rim. kat.
10. Kraus Alois, Kremnica, Tekov, vystal	rim. kat.
11. Križan Ernest, Súlovo, Trenčín,	E. A. V.
12. Kučera Ján, Sklabiňa, Turiec,	"
13. Kuchárik Ludovít, T. Sv. Martin,	"
14. Kuska Frant., Lubochna Liptov, vystal	"
15. Makovický Ján, Ružobreh, Liptov	"
16. Mezný Ferko, T. Sv. Martin,	"
17. Piesta Michal, Velké Pole, Tekov	rim. kat.
18. Pilavský Jozef, Zálište, Bukovina,	"
19. Somora Jozef, Blatnica, Turiec,	E. A. V.
20. Šimko Jozef, T. Sv. Martin,	"
21. Švehla Samuel, T. Sv. Martin,	"
22. Thomka Ján, T. Sv. Martin	"

Trieda I-vá.

1. Belohorský Karol, Príbovce, Turiec	E. A. V.
2. Brxa Jozef, Turany Turiec,	"
3. Bukovský Jozef, Necpaly, Turiec	"
4. Černák Ján, Lubiná, Nitra,	"
5. Černák Matej, Malá Vieska, Turiec,	rim. kat.
6. Galo Ján, T. Sv. Martin	E. A. V.
7. Hrdlička Jozef, Streda, Nitra,	"
8. Hrdlička Ľudovít, Streda, Nitra,	"
9. Hurban Konštantín, Hlboké, Nitra,	"
10. Huság, Mikuláš, Dražkovce, Turiec,	"
11. Chrenko Ján, Turany, Turiec,	"
12. Ižip Ján, Mošovce, Turiec,	"
13. Jesenský Bohumil, H. Jaseno, Turiec,	"
14. Karlovský Ľudovít, Štubňa, Turiec,	"
15. Kokeš Pavel, Laz, Trenčín	"
16. Kossuth Karol, Štiavnička, Turiec,	"
17. Kramár Pavel, Lišovo, Hont,	"
18. Križan Ján, Súľovo, Trenčín,	"
19. Kusy Daniel, N. Lupča,	"
20. Kuzma Ferko, T. Sv. Martin, vystal	"
21. Lupták Ján, Blatnica, Turiec,	"
22. Pauliny Juraj, Slov. Pravno, Turiec, vystal	"
23. Preisner Ferko, T. Sv. Martin	rim. kat.
24. Rohaček Ján, Stará Turá, Nitra	E. A. V.
25. Štúr Anton, Zem. Podhradie, Trenčín,	"
26. Ungar Edvard, T. Sv. Martin, vystal	izraelita.
27. Valocký Ján, Mošovce, Turiec,	E. A. V.
28. Záborský Ferko, Záborie, Turiec,	"

Trieda II-há.

1. Blaho Jozef, T. Sv. Martin	E. A. V.
2. Burián Jozef, V. Štiavnica, Liptov,	"
3. Galanda Jozef, T. Sv. Martin	"
4. Karlovský Jozef, Príbovce, Turiec,	"
5. Kerk Ľudovít, T. Sv. Martin	rim. kat.
6. Kolárik Ján, Belá, Turiec,	E. A. V.
7. Kováčik Jozef, Necpaly, Turiec,	rim. kat.
8. Kováčik Juraj, Belá	E. A. V.
9. Kubík Andrej, Borcová	"
10. Kulišek Pavel, Vrbovce, Nitra	"
11. Lamoš Ferko, Lipovec, Turiec,	"
12. Mandelík Alex., Assakürt, Nitra,	"
13. Mazák Ján, Vieska, Trenčín,	"
14. Salmovský Vendo, Šútovo, Turiec,	"

15. Šimko Gustáv, T. Sv. Martin	E. A. V.
16. Šimko Karol, T. Sv. Martin	"
17. Šimko Ľudovít, T. Sv. Martin	"
18. Šimko Miloslav, T. Sv. Martin	"

Trieda III-tia.

1. Bernát Alex., Záturčie, Turiec,	"
2. Bernát Pavel, Záturčie, Turiec,	"
3. Čemický Martin, Hlímk, Liptov,	"
4. Kaňa Ľudovít, Blatnica, Turiec,	"
5. Karlovský Juraj, Štubňa, Turiec	"
6. Kossuth Alex., Štiavnička, Turiec.	"
7. Marček Ľudovít, Mošovce,	"
8. Roy Ján, Srnie, Trenčín	"
9. Šimko Sámuel, T. Sv. Martin,	"
10. Štefanovič Miloslav, B. Ďarmoty, Novohrad,	"
11. Zátka Michal, Jakubovo, Liptov,	"

Trieda IV-tá.

1. Horvát Bohumil, T. Sv. Martin,	"
2. Horvát Miloslav, Mošovce, Turiec,	"
3. Kramár Sámuel, T. Sv. Martin	"
4. Kuchárik Sámuel, T. Sv. Martin	"

VI.

Učebný plat a odmeny.

Žiaci prípravnej triedy platili i tohoto roku po 6 zl. r. č. ostatní všetci po 10 zl. krom dvoch, a sice Pavla Kokeša a Michala Zátka, ktorých patr. výbor úplne oslobodil od celoročného učebného platu.

Blahorodý p. Ambro Pivko daroval 7 Cyrillo-Metodějských pamätníkov na odmenu pilných a mravných žiakov.

Osvietený p. Ján Francisci daroval k tomuže cieľu 10 výtiskov ním vydávanej „Zorničky.“

Za laskavé a veľmi vítané dary vzdávame šľachetným darcom srdečnú vďaku.

Liptovské štipendium obdržal Michal Zátka, 4 zl. r. č.

Dľa zápisnice konventu Preddunajského od 30. a 31. aug. 1870 č. XXXVIII obdrží najbližšieho školského roku jeden žiak nášho gymnasia značné štipendium z poručenia Štefana Németa, generála. Pripomenutý odsek zápisnice znie doslovne takto:

„Dúšojný p. superintendent oznamuje, že blah. památky Štěpán Németh, generál, v svém testamentě jako jiným sedem, tak

i našemu dištriktu poručil 1132 zl. 50 kr., tým cilem, aby se z úroku teto summy ustanovila štipendia pro študující mládež aspoň 40 zl. v stř. obnášející. V jménu cirkev. agenta pak se ptá, žádá-li dištrikt tuto summu sám řídití, čili se může u dosavadního dlužníka, Scheuera, s ubezpečením ponechati.

Konvent uzavřel, aby se vděčná památka tohoto dobrodince ne jen v protokolle zachovala, než aby se i poručenství ním učiněné pod jménem „základina generála Németha“ od jiných oddělené a síce skrze dištriktuálního cassae perceptora řídilo. Ohledem na samé štipendium pak určil konvent, aby se z počátku každoročně jedno, 42 zl. rč. obnášející štipendium jedenkrát v prešpurském, druhýkrát v svato-martinském podgymnasium vydávalo zbytek úroků ale se má k základině až dotud dokládati, dokud úroky na tolik nevzrostau, aby z nich i druhé právě toliké štipendium povstalo, když se ním i v prešpurském lyceum, i v sv. Martinském podgymnasium jeden pilný mladík bude moci podporovati.“

Táto podpora pripadne nového šk. roku nám, lebo si ju teraz podržalo prešporské lyceum. Tešíme sa tejto podpore a prajeme si, aby i tento pekný príklad dobročinnosti mnoho nasledovníkov našiel u tých, ktorých Hospodin hojnejším majetkom obdaril!

VII.

Alumneum.

Alumnistov bolo tohto školského roku 40, z ktorých 37 dostávali stravu (obed a večeru) za desať mesiacov, dvaja za sedem a jeden za päť mesiacov. Taxa bola tá istá čo vlni, totiž 30 zl. na desať mesiacov; krem toho doplácá patronát na každého celoročného alumnistu osem zlatých, spolu tedy obdržal prenajímateľ alumnie na desať mesiacov 38 zl. za každého alumnistu.

Príjem alumnickej kassy bol:

- | | |
|---|----------------|
| 1. Pozostatok z lanského roku | 55 zl 40 kr. |
| 2. Zo supplikacie po župách: Liptovskej, Oravskej a Turčianskej | 205 zl. 45 kr. |
| 3. Zo supplikacie po župách: Prešporskej, Mošošskej Nitránskej a Trenčianskej | 130 zl. 40 kr. |
| 4. Z druhej supplikacie v jaseňi m. r. po Turci usporiadanej, a síce: z T. Sv. Martina: 38 zl. a 6½ ct. zemiakov; z Bystricky a Trebostova: 9 zl. 11 kr. a 10 ct. 18 funtov zemiakov, 1 mieru hrachu; z Príboviev: 5 zl. 40 kr. a 1 ct. 65 funtov zemiakov, a 1 mieru raže; z Mošoviev: 28 zl.; z Blatnice: 6 zl. 70 kr.; z Necpál a Belej: 10 zl. 48 kr., z H. Jasena: 6 zl. 36 kr.; z Dražkoviev a Tomčín: 3 zl. 10 kr.; zo Štiavničky: | |

1 zl. 64 kr.; z Podhradia: 3 ct. kapusty, 80 funtov zemiakov, $\frac{1}{2}$ miery raže a $\frac{2}{3}$ miery i 4 holby hrachu; zo Sútova a z Turian: 3 zl. 28 kr.; zo Sučian: 3 miery raže; z Košút: 1 zl. a 5 ct. zemiakov; z Lipovca: 4 zl. 40 kr.; zo Zaturčia: 90 kr., 2 ct. 54 funtov zem., koriec jačmeňa a 1 mieru i koriec raže. Spolu: . . .	118 zl. 33 kr.
24 ct. 77 funtov zem. 1 $\frac{2}{3}$ m. a 4 h. hr, 5 $\frac{1}{2}$ m. a 1 koriec raže, 1 koriec jačm. 3 ct. kapusty 1 štvrtáčku šošovice.	
5. Michal Križány, pozemnokn. úradník v Segedíne	2 zl. — kr.
6. 37 alumnisti na desať mesiacov po 30 zl. . . .	1.110 zl. — kr.
7. 2 alumnisti na sedem mesiacov po 21 zl. . . .	42 zl. — kr.
8. 1 alumnista na päť mesiacov po 15 zl. . . .	15 zl. — kr.
Spolu:	1708 zl. 58 kr.

II Výdavok alumnickej kassy na rok 1870¹ obnášal:

1. Za desaťmesačné stravovanie 26 alumnistov ráta- júc za každého 38 zl.	1368 zl. — kr.
2. Za sedemmesačné stravovanie dvoch alumnistov, rátając za každého 36 zl. 60 kr.	53 zl. 20 kr.
3. Za deväťmesačné stravovanie jedného alumnistu	34 zl. 20 kr.
4. Za päťmesačné stravovanie 1 alumnistu	19 zl. — kr.
5. Supplikantovi po Prešporuku, Mošoni, Nirte, Tren- číne štvrtá časť ako odmena	32 zl. 60 kr.
6. Supplikantovi po Liptove, Orave a Turci štvrtá časť ako odmena	51 zl. 36 kr.
7. administrácia	9 zl. 58 kr.
Spolu:	1567 zl. 94 kr.

Za všetky tieto obeť ctených dobrodincov srdečne dakujeme a jim hojne náhrady od Hospodina želáme!

Patronát vyslal i tohoto roku dvoch supplikantov do dôst. Superintendencie Preddunajskej, ktorých účtve a vrelé odporúčame *velacteným priateľom mládeže a vzdelanosti krestaúskej.*

VIII.

P a m ä t i.

Dňa 19. sept. 1870 vydržovala sa slavnosť školská cieľom prečítania žiactvu školských zákonov v prítomnosti viac patronov gymnasia.

V prvú nedelu adventniú a v III. po Sv. Trojici požívali sme velebnú svätosť večere Pána.

Od 26. jan. do 4. febr. boly polročné cenzúry.

Dňa 20. mája 1871 bol gymn. majáles, pri ktorej príležitosti predstavilo žiactvo ten výjav z Chalupkovho „Kocurkova“ (Jen

aby sme v hanbĕ nezŕstali), kde sa stretnú žiaci zo škôl domov idúci so zbojníkmi pri Garajovom potoku, čím dobre zabavilo početne shromaždených milých hostov. — Na majáles obetovali: Velkom. p. Viliam Pauliny-Tóth 5 zl. r. č.; blahej pam. Ján Kalinčák 2 zl. r. č.; pl. t. p. Odechnalovič 3 zl. r. č. Veleb. p. Fr. V. Sasinek 1 zl. r. č. Urodzený p. Adam. Rutkay 1 zl. r. č., ktorým i tu verejne vrelú vďaku vyslovujeme. — Z pozostalých majálesových peňazí nadobudla sa čierna zástava s bielym krížom v prostriedku k vyrukovaniu žiakov pri trúchlivých prípadnosťach. Žiaľnym srdcom pripomíname, že Vysokoučený nekdy p. Ján Kalinčák, patron nášho gymnasia a srdečný priateľ našej mládeže, muž od nás všetkých hlbokostený a milovaný, bol prvý, ktorého sme dňa 18. júna r. 1871 pod touto smútočnou zástavou k hrobovému odpočinku odprevadili. Večná mu pamäť!

Od 19. — 27. júna boly II polročné cenzúry. Všeobecná verejná zkuška odbývala sa dňa 29. júna v ev. chráme T. Sv. Martinskem.

IX.

O z n a m y.

Patronátsky konvent odbývať sa bude v deň po valnom shromaždení Matice Slovenskej.

Budúci školský rok začne sa s 1. sept. 1871.



Z 3146